

СРПСКО КОЛО

НАРОДНИ ЛИСТ

Огласи рачунају се по цјеновнику. Ако се више од три пута увршћују, рачунају се јефтине.

Уредништво се налази у Николићевој улици бр. 8. Писма се шаљу уредништву „СРПСКОГ КОЛА народног листа“. Рукописи се не враћају.

Издаје: Друштво „Српско Коло“ (д.-д.)

Уређује: Уредништво „Србобрана“

„Не вјеруј сваком капуту....“¹⁾

Много пута ћемо чути, да кажу наши сељаци „не вјеруј капуту“, мислећи тиме на господу у коју они до недавна нијесу имали повјерења. У једну руку право и кажу. Пријашња „народна“ господа презирала су ратара, заваравала свагдје и свуда наш сељачки народ, па зато се то не да лако заборавити. Догоди се то и данас, али врло ређе, јер брзо ми такима доскочимо. Гледамо својим очима, гдје многи „капуташ“ хоће да стече и обогати се на рачун ратара. Мило нам је, да се неко наш међу нама диже и помаже поштеним начином, али туђина да помажемо није паметно, премда се то догађа. Нађе се многи, па се истиче, да ради за народ, а овамо гледа, да све исцрпи у своју корист. Жидови то умију најбоље, јер нас омаме слатким ријечима и наведу нас на зло, а све тобоже као „народни“ људи.

Док није било „Привредника“ и „Српског Кола“, ових омиљених народних листова, нијесмо могли ни захтјевати од нашег сељака, да све зна, али откад су ови листови раширени у народу, откад су почеле радити земљорадничке задруге, морамо свакоме замјерити, који се даде преварити, и навући на зло. Жао нам је на свакога, који држи, да су сви они једнаки, што носе капуте. Не смијемо сву господу осуђивати, јер има их, који би и живот свој положили за добро свога народа, па зато такима треба вјеровати и поћи за њима, јер ће нас овакова господа довести у редове напредних народа.

Мислим, да неће бити од горега, ако изнесем овај жалосни примјер, који се догодио у селу Кирину (котар Вргинмост), из којег ће се видјети, да су некоја господа и назови господа, завели овај добри народ, те му проузрочила силне штете.

Пред неколико година доклатио се у ово село, помоћу попа Лемаића, Жидов Šandor Mattesdorfer, без игдје ичега. Отворио трговину и стекао у пар година, да може да живи. — Није био тим задовољан, него је хтио да по-

стане доживотни равнатељ једног друштва, којим је мислио стећи капитал.

Године 1907. оснује он са друговима (на жалост Хрватима и Србима) „Napredak“, задругу за осигурање животиња у Кирину.

Разаслао је своје агенте, који су у господском капуту трчали од куће до куће и купили чланове. — Говорили су народу, како је то корисно — али нијесу рекли за кога. Народ из вргомског и писаровинског котара повјеровоа је овим агентима и дао се уписати многи у то друштво. Из почетка су плаћали доприносе мислећи, да ће и они нешто добити, ако им која животиња угине. — Кад су видјели да неће ништа добити, шта више да морају и кварити, онда су престали уплаћивати доприносе, који су се последице нагомилали и у повеће своте. Доживотно равнатељство (јер је било брзано доживотно), тражило је и даље новаца, али није исплаћивало погинулих животиња.

Прошле године одреди судбени стол у Петрињи ликвидацију, те Матерсдорфера и правника Лукинића именује као ликвидаторе. Ови све дужне чланове предаду адвокату Буторцу у Глини, који их утужи котарском суду у Вргинмосту. — Судац изрече осуду, којом се осуђују сви чланови да плате *заостале доприносе* и адвокатске трошкове, који за *свакога* члана износе *15 круна 20 фил.* — Осуђених има око стотину — те тако доприноси и адвокатски трошкови износе попречно код свију *преко 3000 круна.* — Осуде су добили, те су некоји уложили призив на виши суд, наравно преко свога бранитеља. Не знам, шта ће одлучити виши суд, али видим, да је народу нанешена велика штета.

Људи, који су радили проти овом жидовском друштву, писали су у „Привреднику“ и „Српском Колу“ и одвраћали свој народ, да се не да увући у вражије коло.

Матесдорфер, правник Лукинић, потрошар Маслек и још некоји Срби и Хрвати криви су, да је народ у овој злој години штетовао околики новац. — Криви су и наши људи, који нису хтјели послушати савјете брата Ђуре Јовановића, својих учитеља и других, који су их одвраћали од тога друштва. Сад се сви кају, али је

¹⁾ Овај нам се чланчић замео, али га ипак доносимо, макар и касно, ради његове важности.

Чувајте и остављајте свани број овога листа, јер ће вам требати и последице, да га читате.

касно. — Зато брата претплати се на „Српско Коло“ и читај га помно. Из њега ћеш научити да мислиш својом главом и да се не даш варати од горега од себе. — Увјерићеш се, да има госпде, која добро мисле и желе свому народу, па више нећеш рећи „невјеруј капуту“, него не вјеруј ономе, ко те хоће да испумпа у своју корист. Знаћеш распознавати пријатеља од непријатеља.

— је.

Из шумског закона.

Надлежне области код шумских штета.

Један ратар пита нас ово: *Које области суде код шумских штета.*

Ова је ствар важна за све ратаре, па нећемо упутити питача у одговорима, него ћемо написати о томе чланчић.

Кад неко почини штету у шуми, онда он мора и накнадити почињену штету и бити кажњен за прекршај закона, који то забрањује.

Ако овлаштеник имовне општине почини штету у шуми своје имовне општине, или ако почини штету макар и у шуми, у којој није овлаштеник, али је штета мала (дрвље тање од 10 центиметара, сухарци, гране итд.) онда му суди политичка област ради шумског квара.

У сваком другом случају суди му казнени суд, ради прекршаја или злочинства крађе.

Уз осуду, којом осуђују на казну, имају право изрећи и осуду о накнади штете.

Кад суд казнени или политичка област не могу, због ма чега, осудити штеточињу на казну, онда га не могу осудити ни на накнаду штете, него ствар иде пред обични, редовити грађански суд, који ће судити о самој накнади штете.

Да наведемо примјер:

Ја сам починио штету, рецимо у септембру 1909., а мене тужи моја имовна општина у мјесецу мају ове, 1910. године. Котарска област одбиће тужбу сасвим, не може ме осудити на казну, па не може ни на накнаду штете, него ће упутити имовну општину, да ме тужи обичном грађанском суду ради саме накнаде штете. Не може ме судити на казну зато, што је прошло 6 мјесеци, откад сам починио штету, а нисам био пријављен, што је наступила тако звана застара.

Или други примјер: Моје дијете, старо испод 14 година, почини штету, пусти благо у шуму. Дијете испод 14 година не може котарска област судити на казну, па не може ни на накнаду штете. Не може ни мене, оца, ако нисам дијете наговорио на то. А то је тешко доказати. Зато ће кот. област одбити пријаву и упутити пријавитеља, нека тужи мене, оца, редовном грађанском суду ради накнаде саме

штете, јер отац мора накнадити штету коју почине дјеца ради његове непажње. Неваљалој дјечи не смијем дати да чувају стоку. Или морам пазити, да не почине штете.

Накнада шумске штете за умрлог штеточињу.

Други ратар пита: *Мора ли се плаћати шумска штета коју је починио неко, док је био жив, а сад је умро.*

На то ћемо одговорити с неколико ријечи, које вадино из наредбе кр. земаљске владе од 10. децембра 1886. број 49762: „Обвеза накнадити шумску штету није основана на чисто особним одношајима починитеља штете, те се смрћу његовом не укида.

Она је по §§-има 531., 548. и 1137. опћег грађанског законика здружена с имовином починитеља штете, те прелази (с имовином) и на његове насљеднике.“

Дакле, ако је казнена, сад било политичка област, било казнени суд, већ за живота починитеља штете осудио га правомоћно, онда се од насљедника може одмах утјерати досуђена отштета.

Ако починитељ није био осуђен за живота од казнене области, политичке или судбене, онда му оне не могу судити, кад умре. Јер мртву се човјеку не може казна одређивати. А, рекли смо, кад не могу казнене области судити на казну, нису власне судити ни на накнаду штете. У томе случају мораће оштећени власник шуме тражити код редовитог грађанског суда од насљедника, да они накнаде штету, коју је починио оставитељ.

Мислимо, да ће ово бити доста разумљиво за сваког ратара.

6.

Русија.

Најстарија прошлост Руса.

У то старије доба нису Руси живјели у једној уређеној држави. Много је времена протекло, док је створена велика и јака руска држава.

Свако племе руско живјело је као у некој својој државици слободно, без икакве бриге и обзира на друга руска племена. Свако племе имало је свој град главни (да богме, мален у оно доба и сиромашан), свога кнеза и своју народну скупштину. Народ је у скупштини сам вршио велику власт, а власт кнеза била је врло малена, врло ограничена. Тако је било и код других Словена.

Сви слободни људи имали су право гласа у скупштинама и то подједнако, били то ратари, били то трговци или кнежеви људи (бољари, дворјани).

Мана мјеста у области једног племена имала су опет своје скупштине, вијећа, гдје су рјешавала своје послове, који се нису тицали свега племена.

Племенска скупштина имала је велика права: бирала је кнеза, склапала уговоре с другим племенима, издавала законе, склапала мир, објављивала рат, наметала порезе, судила у неким случајевима. Иначе је судио кнез и извршавао оно што закључи скупштина. Дакле, слична уредба садашњем сабору и влади. Сабор закључује, влада извршава — скупштина закључује, кнез извршава. Само што је скупштина имала још већа права, него сад сабори.

Кад је народ бирао кнеза, онда је с њим склопио уговор (Руси веле „договор“), по ком ће владати. Остало је тих уговора записаних из каснијег доба, кад су Руси већ били хришћани и знали писати. Из њих се види, како је онда руски народ имао велика права, био слободњачки народ.

Тако стоји у једном уговору: „Кнез не може издавати „грамота“ (закона) без скупштине.... Кнез не може отпустити чиновника без суда.... и т. д.“

Осим кнеза и скупштина били су и чиновници, али мало их је тада било. Војске праве није било. Сваки слободни Рус био је војник. Попови у вријеме многобожачко, прије него су Руси постали хришћани, нису готово имали никакве моћи ни богатства. Трговина је била слаба у најстарија времена и трговци нису били богати.

Тако су сви Руси у најстарије доба били прилично једнаки по богатству и положају. Разложићемо касније, како се то последице сасвим промијенило и зашто на горе.

Новца није било у то најстарије доба. Ствар се измјењивала за ствар.

Касније су коже постале новац, и уз коже — стока. Тако да се чак касније, кад је уведен прави новац сребрени, на примјер новац: гривна сребра звао „гривна куновине“ (по кожи куновиној).

Порезу, плаћу кнезу и његовим људима давао је народ не у новцу, кад га није било, него у стварима: меду, воску, кожама, житу итд.

Како је то све једноставно било уређено, види се по том, што је кнез сам ишао од мјеста до мјеста купити своју плаћу („дар“). У исто вријеме је држао у сваком мјесту и свој кнежевски суд, рјешавао парнице својих поданика.

Баш зато, што је та уредба државна била тако климава, што је свако племе имало своју државу, што није било велике јаке државе, баш

зато су Руси и много робовали у најстарије доба свакојаким народима: Скитима, Сарматима, Хазарима, Половцима, Хунима, Аварима (Обрима).

Стога што је свако племе било за се слободно, сва су племена често робовала туђину. Скупо су плаћала своју слободу, или боље неслогу.

Поздрав из Америке.

Домовино миљена и драга,
 Ти једина изван сваког блага;
 Дивна земља, мили завичају,
 Мој земаљски поносе и рају.
 Прими поздрав мога срца драга,
 Прими мајко, дајем ти га с драга.
 Лажна нада, варалица стара,
 Одведе ме преко океана,
 Туђе земље, туђе варалице;
 Ће не нађо брата ни сестрице,
 Ће не нађо добра пријатеља,
 У невољи добра чинитеља;
 Вјерне љубе да јој причам туге,
 Причам туге и невоље друге.
 Туђи народ туђи завичају,
 Мрки поглед, страشان сусретају;
 Страни језик, још опаке ћуди,
 То су мајко немиљени људи.
 Славуј пјева уза своју другу,
 Повећава моју бол и тугу;
 Јер ја своје друге не имадем,
 Да јој пјевам, да јој срце дадем.
 Језеро је широко, дубоко,
 Не може га прегледати око;
 Ој језеро да те питам нешто:
 Кажи мени, ој језеро кажи,
 Што ми саде моје срце тражи.
 Вихар пири језеро шапуће,
 Својим шаптом одговор ми враћа:
 Ти си дијете из туђега краја,
 Не разумјем твојих уздисаја;
 Не разумјем твојега покоја,
 Иди тамо ће је мајка твоја.
 Суза тужна ороси ми око,
 Па погледам у небо високо;
 Молим сунце да се зора јави,
 Да ми моју мајчицу поздравим.
 Болан бдијућ' од великих јада,
 Од мучења сан ме је савлада';
 У сну мајци враћам се у крило,
 Ће је мени онајбоље било.
 Гледам поља, брегове и горе,
 Гледам сиње узрујано море;
 Све је дивно, красотом богато,
 Све ми драго, све ми је познато.

Савјетујте своје рођане и пријатеље да купују и читају овај лист.

Браћа су се подигнула драга,
 Не бојећ' се ни каквога врага;
 Да походе земљу Америку,
 И донесу банку превелику.
 Али браћо, то нам се измакло,
 Гроша немам, богом би се закл'о;
 У туђини за ме нема раја,
 Без домовине, мог завичаја,
 Која славом на далеко слави,
 Отаџбино, Бог те благослови!
 Благо оном који је у крају,
 Ономе је сведно ка' у рају.
 Америко земљо чемерико,
 Сиротиње у теби имаде;
 Осим Бога то нико не знаде.
 Домовино, земљо моја света,
 Кад сам тамо нико ми не смета,
 Свега доста и све ми је драго,
 Канда имам небројено благо.
 Благо оном ко тамо пребива,
 Његово га тело благосива.¹⁾

¹⁾ Ову пјесму послао је један ратар из Америке.

Из народа.

Бега св. Ђурађ (Банат). Срби ратари за браћу у Србији. — *Селачка свест.* Добили смо писмо од Србина ратара нашег претплатника Љубомира Бечејца из Бега св. Ђурђа у Банату, које дивно показује, како Србина ратара може заболети несрећа његове браће, ма где она била и како је Србин ратар готов да убрише сузу у оку браће своје. Нама је тако мило било, кад смо добили ово писмо, да то не можемо довољно речима исказати. Ово писмо најбоље побија ону господу, која говори, да ратар нема срца за другог, него само за себе, да он не мари много за ствари које се тичу целог српског народа, него само за оно што пече њега или највише његово село.

Зато ћемо штампати део писма из ког се то види:

„Поштовани г. уредниче „Српског Кола“, г. Буде Будисављевићу! Ви сте писали у „Српско Коло“ број 15. чланак: „Страшна несрећа у Србији“. Ми смо примили „Српско Коло“ баш на сам Ускрс пред црквом, кад сам тео ући у цркву и још гомила људи. И ту су ме натерали, да им читам. И ја одмах раширим „Српско Коло“, па почнем: „Страшна несрећа у Србији“, а људи сви престали дувати (дисати), и кад сам читао, сваки је сузе проливао и сваки хоће, да понешто поклони. Један каже: Ја ћу 50 филира, други оволико, трећи онолико, и од неколико људи могао сам накупити бар 10 К. И кад су чули други дан Ускрса други људи, сви хоће да поклоне. И ми вас сад питамо,

како и на кога да се шиље, кад примим тај новац: је ли код вас, или код Савеза српских земљорадничких задруга, где ли. Само нам јавите одмах у „Српском Колу“, да у помоћ летимо браћи својој у Србији. Доста су они нама помагали и за нас гинули 1848. године. Они су нама онда, а ми ћемо њима сада, па нек не мисле, да смо ми њих заборавили.“

Ко сме после овог рећи, да нема свести српске и братске, меког срца и осећаја у грудима Србина ратара? Има и ратара рђавих, али има и госпде, ма да уче више и ма да им је живот лакши. Овом приликом спомињемо, да с наше стране још ниједан господин није се сетио браће пострадале у Србији. Претекоше их ратари.

Ратарима у Бега св. Ђурђу јављамо, нека новце иошаљу на уредништво „Српског Кола“, а оно ће то објавити у листу и послати новац у Србију.

* * *

Даље нам пише овај ратар, како је код њих био неки изборни састанак за државни сабор, на ком су говорници држали говоре своје, па даље пише:

„Онда се поведе реч о радикалима и о самосталцима, т. ј. о „велеиздајницима“. Али ту је Елемираца и Арађана било, јер они под наш срез потпадају, и још много Шваба, Влахију (Влаха) и Словака. У један мах се зачу глас: Живели Адам и Валеријан Прибићевић, дуго, дуго. Па у један мах: Живели Б. Будисављевић и Прибићевићи. Остали су, странци, тако зачуђено гледали и дивили се. Тако је изгледао наш свет, пламтео је као огањ и сви би рат изјавили бану Рауху. Молимо вас, г. уредниче „Срп. Кола“, пишите нам што пре у „Српском Колу“, и пишите, како се хори глас Прибићевића код нас, за српске мученике, који су одлежали толико невини у тамници, па пошљите, нека чита Србин и српски син.“

* * *

На концу нас моли овај Србин ратар, да пишемо у „Срп. Колу“, како бројно напредују Срби у Хрватској, Славонији, Босни и Херцеговини, Србији, Црној Гори, Бачкој и Банату и другим крајевима, где Срби живе, колико их се годишње роди, а колико умре, да народ види, где Србин напредује, а где назадује.

Обећавамо му, да ћемо и о том писати.

* * *

Оваква нас писма радују, из којих се види свест српска и људска. Хвала нашем дописнику на овом писму.

Из истог места пише нам ратар Милорад Вечејац, како су Срби после оног изборног збора ишли у српске гостионице, а не у швапске, па како се говорило ту о прогонима Рауховим и о велеиздајницима. Затим пише дословце ово:

„Народ је викао: Живели велеиздајници, живео српски народ и викао је народ великим гласом: Живели Прибићевићи и сви велеиздајници. Народу су биле пуне очи суза, па и мени, који вам ово пишем. А богме су многи и шкринули зубима. У мени је дрхтало срце, ваљда би се тукао с киме, али опет, чекај ону народну:

„Кад *оснажи* моја десна рука,
Допануће душман триста мука.“

Стога нисам могао трпети, морао сам вам јавити.“

Пише у том писму овај ратар, како су Срби изгубили своја права у Угарској, како су их особито Кошутовци прогнали, па вели: „Потраје ли тако дуже, Мађари ћемо бити сви ми Срби, искорениће се српска земља, где тече мед и млеко, најбогатија српска крајина.“

Али ми велимо, где је оволико српске свети у ратара, неће Срби пропасти, буду ли само *сложни*, мудри и радини.

Жалосно Србовање. Пише нам пријатељ из Бабина Потока у Лици: „Ја сам многе људе позивао да се претплате на „Српско Коло“. Али наши људи жале дати за своју корист и своје дјеце, за своју поуку и забаву новчић. А када дођу у гостиону, онда: Де, брате, ко може више попиту. Када се напију, тада се лупају руком у прса и вичу: „Ја сам Србин! Нека мени ко каже, да нијесам Србин. Гдје је тај чово? Нека ми скине капу моју.“

Онда не жали нико изгубити свој дан или два, да не ради, и потроши 10—20 К.

Па нам пише тај пријатељ, како Срби сељаци иду да пазаре неком франковцу, и ако има Срба трговаца, честитих и поштених људи и добрих Срба. А многи Муслимани (што народ каже „Турци“), кад иду на сајам у Оточац, неће у дућан франковцу, него Србину. Дакле, Муслимани боље воле Србима, него они Срби, што се пјани лупају у прса и вичу, како су они неки велики и страшни Срби.

Није Србин онај, ко пјан, па макар и тријезан, само виче: Србин сам, него онај, ко помаже Србе у свему, ко подупире српску књигу и новину, ко сам гледа да нешто научи, да што више привриједи. Треба рећи гласно и јасно: Србин сам, али то само није доста. По готово, кад говориш да си Србин, а подупиреш српске душмане и пушташ да пропада свака добра српска ствар.

Из Старог Села (код Топуског) нам пише један ратар, да познати свједок Акуртијев, радикал Пајо Бусић води парбу с цијелим селом ради неког млина, па видећи, да нема право, још пријети људима, како би се „могло некоме смркнути“, јер он има толико хиљада у џепу, да већ „лају једна на другу и псују богове једна другој“, гурајући се, па не зна ни онако што ће с њима. За те хиљаде да он може наћи човјека, који ће учинити, штогод он зажели.

Упозоравамо области на овог опасног човјека. Да која хиљада није дошла у његов џеп за Раухове владе из земаљске касе?

Даље се тужи овај ратар, како области у горњокарловачком владичанству споро уредују. Они већ дуже, двије године, траже да се поправи црква, и пријети опасност, да ће штета бити још већа, ако се то чим прије не учини. А у Плашком се то завлачи. Онда се тужи, што је одређено, да се црква осигура код *талијанског* друштва.

Свраћамо пажњу епархијских власти у Плашком на ове народне жалбе. У писму вели овај сељак: „Кад они што од нас траже, ми морамо намах дати, а они нама не даду да ми поправимо своју свету цркву са својим сузама и трудом.“

Не треба пустити, да се народ овако мора жалити, можда само због наше спорости.

Брци Насрадин-хоце.

Насрадин-хоци пређе миш преко брка, а он брже боље скочи, докопа нож, те: фис! и откине брке. Стану се људи чудити и смијати му се, што уради од брка, па га запитају: „

— Бога ти, хоца, шта то уради: јеси ли побудалио? Зашто откиде брке, што ти је миш преко њих прешао? Зар није било мирисне водиче и сафуна, па да их опереш, но толику бруку од себе да градиш?

— Није мени стало за једним мишем, што ми је преко брка прешао — одговори хоца — но се бојим да и други миши то не виде, па не начине пут преко њих; а то ме мрзи, па волим их откинути.

Народна приповијетка.

Осванусмо бабо.

Кренуо отац и син у крађу, па мало придоцнили. Сину се учинило, да је близу свануће, па ће оцу:

— Осванусмо, бабо! — А он ће му: Шути! Нећемо, не дао Бог, синко!

Народна приповијетка.

Шта се збива у нас и у свијету.

Опћ. одбор опћине Дрежница закључио је, да се њихова опћина претплати на „Србобран“ и „Српско Коло“. Хвала напредним и родољубивим одборницима.

Победа самосталаца. Као год што су радикали страдали код избора за народно-црквени сабор у Хрватској и Славонији, тако су страдавали и у Угарској.

У Банату, у дијецези темишварској добили су радикали од 11 мандата само 3, а 8 добили су самосталци. Осим тога су самосталци освојили још 4 мандата у Угарској, тако да сад самосталци имају 44 мандата у сабору од 75, дакле већину. Радикали, који су отпали од Јаше Томића па оставили и име радикали, освојили су од радикала 2 мандата, а људи изван странака 3, и противници радикала имају сад у сабору 49 мандата, а радикали 26.

Тако су жалосно прошли радикали код избора. Српски народ их је на изборима преполовио, сатро. Пропаст посвемашња примакла им се. Неће бити дуго и сви Срби ће се наћи у братском колу, престаће раздор и међусобно клање, које су унели међу српски народ радикали.

Сабор ради на проширењу изборног права тако, како никад у нас сабор није радио. Коалиција је одлучила да чим прије справи под кров закон о проширењу изборног права. Зато се држе сваки дан двије сједнице. Једна од 10 до 2 или 3 сата по подне, а друга од 5 сати, па понекад до поноћи. Сабор ради преко десет сати дневно.

Франковци су бесни управо. Кажу, да коалиција хоће да измори њихове заступнике, да их намучи дугим седницама. У очи католичких Духова била је ноћна седница. Они су тражили да се прекине, јер морају кући о Духовима. Коалиција није хтела то учинити, и они су беснили. Лепо су им довикивали коалирци: нас је послао народ у сабор, да радимо, колико год се може, а не да пландујемо и светкујемо.

Тако ће расправа о проширењу изборног права брзо, за који дан бити готова и закон ће ићи краљу на коначну потврду. Можемо се надати да ће почетком јунија већ бити потврђен од краља.

Чудни рачуни. У књигама народних фондова, којима су досад руковали радикали, стоји и то, да је исплаћено „једној непознатој, али врло важној особи 2000 К“, а „другој особи, угарском министру Гинтеру, за обавештења нека 12.000 К.“

Шта ли ће још изаћи из тих књига, које су водили радикали? Колико ли су ти просули

народног новца у којечије џепове, само да дуже може цурити у њихове џепове? Шта је то мађарски министар учинио радикалима, да му исплатише из српског народног џепа целих 12.000 К?

У Моровићу је изабран за посланика на земаљском сабору големом већином д-р Светислав Шумановић на темељу споразума коалиције с баном. Социјалиста Букшег добио је 64 гласа.

Нападаји на „Српску Банку“. Радикалима ништа није свето, ни најсветија српска ствар. Они би све ради добити у своје шаке, сваку српску установу порадикалити. Што није радикалско, по том они ударају, па ма било Србима драгоценије од свега на свету.

Шта је Србима вредила досад „Српска Банка“, „Привредник“, „Савез Српских Земљорадничких Задруга“, то зна већ и свако српско дете. Па опет се радикали бацају блатом на те српске установе, којима је и Раух радио о глави. —

Они су толико подивљали, да се бацају блатом на великог српског родољуба Владимира Матијевића, трговца у Загребу, који је душа „Привреднику“, који је до сад дао за српске ствари коју стотину хиљада круна; који сваки дан ради на тим пословима, као да је царски плаћен, као да не ради за бадава; који је више учинио за Српство у свом животу, него сви радикали, што их има, скупа.

А зашто они то чине? Зато што људи око ових српских завода, па и Матијевић, не нападају ниједној странци, па ни радикалској. Да су радикали, били би сваком радикалу милији од оца. Да је то „Радикална Банка, Радикални Привредник, Радикални Савез“, онда би све ваљало. Али није, него је све српско само, јер људима, који то воде, прече је српство и од радикалства и од самосталства, као и нама.

Где год има Срба, они ће добро запамтити ове гадне нападаје „Заставине“ на најважније српске установе.

Турска војска је победила у неколико бојева арнаутске бунтовнике, отела неке важне кланце које су они били запосели. Многи су Арнаути погинули, силна су села арнаутска спаљена.

Но док изгледа, да ће на Косову и у северној Албанији ускоро бити буна угушена, дотле се шире гласови, да ће се побунити и средња и јужна Албанија, где је владао до сад мир.

Српски родитељи (старатељи), који желе да упуте своје ваљане ђаке од — 12 до 15 година, — на изучавање разних, корисних заната, осталих привредних струка, страних језика и тако даље, нека се пријаве што пре код својих месних учитеља, свештеника, или писмено

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

управи „Друштва Привредник“ у Загребу, па ће добити одмах сва даљна нужна упутства. Исто важи и за ваљане здраве Српкињице (макар и сиромашне или без родитеља биле) које управа Привредника у српске породице склања и намешта — а преко Српских женских доброт. задруга.

Црногорски поп.

Када је Црна Гора увела, да свештеници морају бити изучени, бива, морају свршити богословију, а који није свршио, да иде у мир, био један поп, па није хтио оставити парохије. Када га натјераше, па је морао, крену ти он на Цетиње, па ће господару:

— Ама, господару, чему ме врже с моје парохије? Божија ти вјера, кога сам год крстио, није се потурчио; кога сам вјенчао, није се развјенчао; а кога сам опојао, никад се није из гроба дигао.

Народна приповијетка.

Народно здравље.

Баба-Илинкин лек.

Дамаћинска кућа. Свега доста као меда у пуној кошници. Само порода мало. Две кћери и један син. Здрав, стасит момак од 19 година.

Настао божићни пост. Пуних шест недеља постили. Проводили о пасуљу, луку, купусу, расолу и сувој проји. Баш се добро испостили.

Освануо Божић, а сви су га жељно ишчекивали. Пуна совра меса — печеног и куханог — сланине, сира и других јела. И пиће је ту. Пије се већ од раног јутра. Све вареника са шећером. Не знају шта је доста. И не измичу се од совре. Веле: — „Да се напуни свако прево; доста се и постило“. —

И сутра-дан су за пуном совром, па се нуткају. Бардак са „врућом“ и опет „шета“. Иде од руке до руке.

После ручка момак отерао волове у башту. Кад се вратио, отишао у коло на игру. Али није играо. Осећа нешто, да га „срце“ (стомак) боли.

У вече сви вечерају, а он не може. Зову га и нуде га ракијом. Он одбија. Тражи воду.

Па и леже пре времена. Ал не може да заспи. Осећа неку главобољу и неке болове у стомаку. Поче му се и гадити да повраћа. Мајка се вајка... па изађе у комшилук, да позове баба-Илинку. Више пута је она њу позивала, кад које у кући занемогне. И увек јој је помогла.

Кад прегледа болесника, баба-Илинка ће озбиљно:

— „Да је каква боља с поља, ласно би било. Али то је на срцу. Него да попије мало „лаписа“.

Истуцаше „лапис“; помешаше га с водом и — болесник га попи....

Али не потраје дуго, а он се стаде превијати, као да је жеравицу прогутало. Утроба му се кида, таки су то болови. А језик му сва бео као кречом премазан. Па и трбух као да поче отицати. Нигде зоре, да га лекару одведу!

Али доцкан. Јадан момак свршио је у највећим мукама. Баба-Илинкин лек га у гроб свалио.

Ратково.
Из „Српства“.

Вићентије Ст. Станић,
учитељ.

Свака птица своје јату,
Сваки братац своје брату.

„Српско Братство; задруга за узајамно помагање“

исплаћује не само посмртину од **К 2.000** (велико коло), од **К 1.000** (средње коло) или од **К 500** (мало коло), него се брине и за сирочад својих редовних чланова.

Српско Братство основало је из свог чистог добитка и прилога изванредних чланова „Фонд за сирочад Српског Братства“. Из тог фонда снабдјева се сирочад одјећом и путним трошном, те се предаје или путем „Привредника“ на занате и трговину, или се школује.

Позивљу се Срби и Српкиње из австроугарске монархије, који су здрави, а стари су између 24. и 55. године, да се одмах упишу као редовни чланови (бар у мало коло) у ову добротворну задругу.

Да задруга узмогне што више српске сирочади спремити за живот, моли она све имућније Србе и Српкиње, да прилажу за дјецу сиромашније браће и сестара, (јер не дао Бог, можда тим и нехотице чинимо добро и својим позним потомцима) те да буду задружни добротвори (приложе бар једампут најмање **К 100**), **подупирачи** (прилажу сваке године најмање по **К 6**) или **прилагачи** (прилажу кадгод хоће и колико хоће). — Уписе прима и сва извјешћа дава Управа (Zagreb, Писа бр. 7), па и повјереници, гдје их има. 15

СРПСКО КОЛО д. д. у Загребу

ПРОДАЈЕ ОВЕ КЊИГЕ:

Пајо Обрадовић:

„Резервирани котар“ цијена Круна 1.—

Коста Мајкић:

„Борба чешког народа“ „ „ 0.80

Сремски самосталци „ „ 0.20

Све три књиге **К. 1.60** франко.

Наручују се упутницом.

МОКРЕЊЕ

у кревету приписује се често несташности, док је ова мана заправо посљедица ослабљене затворне мишице мјехура. Препоручује се потражити од Institut Sanitas, Velburg P 319. Вајегн бесплатну упуту о лијечењу. Добу и спол особе, која од тога трпи мора се назначити. 680

Чудо од Буквара!

Господине! Ти си нас сиромаше са твојим Букваром без по муке научио да читамо и пишемо од св. Николе до Три Јерарха. Фала ти.

Никола и Лазар Анђелковић, бозације.

Чим узме овај Буквар у руке било младо, било старо, одмах уме и да чита и да пише. Ко ми пошаље са поштанском упутницом **55** потура, тај га одмах добија са плаћеном поштарином. *Ulma, Temesmegye.*

Љубомир Јовановић

821 1-20

школски управитељ и учитељ.

МУШКАРЦИ! Цурење, печење и све болести мехура лијечи сигурно **ГОНТОЛ**, како то **оверовљене** признанице доказују. Гонтол се **једе**, дакле нема **шприцања**. Само 3 лончића без даљњег трошка за 12 круна шаље дневно

Љекарна САЛВАТОР, Рума бр. 157.

(Славонија).

1198

„Српско Коло“

прима огласе по најумјеренијој цијени.

Биро за оглашивање П. Крстоношића у Новом Саду.

ЗАШТО СЕ ПАТИТЕ

којекаким збубаним опасачима за килу кад је лечнички доказано, да вам моји чувени потпасачи за килу сигурну помоћ могу пружити, тако да сте безбрижни и дању и ноћу. Хиљаду захвалница од оних, који се помогли, стоје свакоме на увид.

Даље препоручујем све потребне **справе за лечнике, бабице, хроне и с конштаком.** За болеснике **све справе.** Разашиље се под највећом тајном. — Иштите ценовник бадава и франко.

4106

АУГУСТ ЦИГЛЕР У Новом Саду (Ujvidék)

преко од Централног Кредитног Завода I./K.

Новоотворена опанчарска радња Пане Рудић у Петрињи

препоручује се пошт. опћинству за израду **сваковрсних опанака.**

Лековито варошко

АРТЕСКО КУПАТИЛО

Фрање Ракоцаја пут. - У **НОВОМ САДУ.** - Телефон бр. 264.

Отворено преко целе године.

Надалеко припознато, те хиљадама похваљено као лековито купатило, с најачом садржином јодне лековите воде, која је по исказу првака хемичара, потпунија него садржина јода у купатилу Липику.

Најлековитија сумпорна вода за лечење **Ишиаса, хроничне реуме, костобоље и севогине, женске болести и т. д.**

Сваковрсна лечења ладног купања. Угљене киселине, фанго, блатне и сумпоровите купке. Електрична купања. Сваковрсне лековите и вибрационе масаже. Радиогенова лечења са пићем и купањем. Сунчана, ваздушна и у песку купања. Раскошно парно купатило. Дивна дворана за читање, за одмарање, одлично уређена гостиона са елегантним гостинским собама и добром кујном. Возња аутомобилом до купатила и натраг у варош. Сталан купалишни лекар. Комбиниране јефтине цене за купке. Диван ценовник се на захтев шаље бесплатно и франко.

УПРАВА КУПАТИЛА.